

Słowacja w latach 90. była uważana za *enfant terrible* całego regionu, z uwagi na populistyczne rządy Vladimira Mečiara i znaczące opóźnienia w integracji eurotransatlantycznej. To doświadczenie spowodowało, że w późniejszym czasie Słowacja starała się znajdować bliżej UE, aby nie powtórzyć błędów. Słowacja nie uważa V4 za ważny instrument realizacji swojej polityki zagranicznej, skupiając się na współpracy na forum UE i relacjach bilateralnych. W ramach formatów regionalnych Słowacja wspólnie z Czechami stara się nawiązać bliższe relacje z Austrią (Trójkąt Sławkowski zainicjowany w 2015 r.), wspierając też rozwój współpracy w regionie naddunajskim. Słowacja, z powodu postępowań przeciwko Polsce i Węgrom w związku z naruszeniami zasady praworządności, dystansuje się od swoich partnerów z V4. W polityce europejskiej Słowacja stara się pozostać w mainstreamie i w tym celu współpracuje nie tylko ze wspomnianą Austrią, ale przede wszystkim z Niemcami. Słowacja jako jedyne państwo V4 przyjęła wspólną walutę euro w 2009 r.

W toczącej się debacie na temat przyszłości UE (konferencja w sprawie przyszłości Europy) znajduje się dziewięć obszarów tematycznych: Zmiana klimatu i środowisko, Zdrowie, Silniejsza gospodarka, sprawiedliwość społeczna i zatrudnienie, Transformacja cyfrowa, Demokracja europejska, UE na świecie, Wartości i prawa, praworządność, bezpieczeństwo, Migracja, Edukacja, kultura, młodzież i sport.

Punktem wyjściowym w zakresie debaty o **zmianach klimatu i środowisku** jest program „Europejski zielony ład” (EZŁ), który zakłada osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Aby to osiągnąć państwa członkowskie muszą przejść transformację energetyczną i zrezygnować z paliw kopalnych. Słowacja, wyrasta w tym względzie na lidera nie tylko V4, ale jednego z liderów całej UE i deklaruje odejście od węgla kamiennego w 2023 r. Aktualnie około 55% energii na Słowacji pochodzi z dwóch bloków elektrowni atomowej Mochovce. Elektrownia jest aktualnie rozbudowywana i w najbliższym czasie uruchomione zostaną dwa nowe bloki. Wówczas 70% energii będzie pochodzić z tego źródła. Kolejne 25% to OZE. Słowacja liczy, że niebawem stanie się eksporterem energii elektrycznej. Słowacja zamierza przeznaczyć na zieloną transformację 43% środków z Funduszu Odbudowy (instrument na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności).

Bezpieczeństwo Słowacji jest gwarantowane przez członkostwo w NATO i UE. Uważa za optymalne wykorzystanie ich połączonych potencjałów. Słowacja nie zabiega o rozlokowanie na swoim terytorium wojsk amerykańskich, choć aprobuje goszczenie wojsk sojuszników i militarną obecność USA w Europie. Słowacja zadeklarowała osiągnięcie celu przeznaczania 2% PKB na obronność w 2024 r., jednak udało się to zrealizować już w 2020 r. (w wyniku spadku PKB po pandemii COVID). Słowacja od początku popierała zawiązanie PESCO (uczestniczy w siedmiu z 46 projektów).

W sprawach **polityki azylowej i migracyjnej UE** Słowacja prezentuje konsekwentne stanowisko od 2015 r. sprzeciwiając się ogólnym mechanizmom relokacji uchodźców w państwach członkowskich. Słowacja złożyła pozew przeciwko Radzie w tej sprawie.

Mimo to w 2015 r. Słowacja z własnej inicjatywy osiedliła u siebie 149 irańskich chrześcijan, którzy uzyskali azyl ze względów humanitarnych, dodatkowo zobowiązała się przyjąć 100 uchodźców z terytorium Grecji oraz zaoferowała stypendia dla 500 syryjskich nastolatków i wsparła Austrię poprzez tymczasowe przyjęcie ponad 1000 uchodźców starających się tam o azyl. Nowy pakt w sprawie azylu i migracji nadal budzi zastrzeżenia. Słowacja chce wzmocnienia kontroli na granicach zewnętrznych UE oraz przestrzegania systemu dublińskiego.

Wartości i prawa oraz praworządność stanowią dla Słowacji naturalny fundament funkcjonowania UE. Przeciwko Słowacji nie toczy się żadne postępowanie przed instytucjami unijnymi w związku z podejrzeniem łamania przez to państwo zasad i wartości UE. W 2020 r. Słowacja nie poparła Polski i Węgier sprzeciwiających się przyjęciu rozporządzenia warunkującego wypłatę środków unijnych od przestrzegania zasady praworządności. Prezydent Słowacji Zuzanna Čaputová mówiła wtedy: „Słowacja popiera to, że korzyści powinny wiązać się z odpowiedzialnością”. Dodała, że „politycy w rodzaju Viktora Orbána wybierani są nie dlatego, że ograniczają wolność prasy i uniwersytetów, lecz raczej z powodów bytowych. Wielu wyborców uważa, że osobiste bezpieczeństwo ekonomiczne czy socjalne jest ważniejsze od praworządności”.

Sytuacja Słowacji pod względem **bezpieczeństwa energetycznego** jest stosunkowo dobra, zwłaszcza w sektorze produkcji energii elektrycznej. Słowacja w 2024 r., po uruchomieniu dwóch nowych bloków w elektrowni atomowej Mochovce będzie eksporterem energii. Słowacja importuje 40% gazu z Rosji. Słowacja aktywnie uczestniczy w budowie europejskiego rynku gazu rozbudowując infrastrukturę pozwalającą na odwrotny przepływ gazu. W ostatnim czasie Słowacja przestała krytykować inwestycje Nord Stream 2.

Słowacka polityka zagraniczna skupia się na działaniach na arenie europejskiej, gdzie poprzez instrumenty WPZiB chce oddziaływać i angażować się w **sprawy globalne**. Na forum europejskim najbliższymi partnerami Słowacji w sprawach gospodarczych i politycznych pozostają Niemcy i Austria. **USA** określone są w polityce słowackiej jako „kluczowy sojusznik” ze względu na zdolności militarne niezbędne do obrony zbiorowej. Najbardziej skomplikowane są relacje Słowacji z **Rosją**, ponieważ ta kwestia jest przedmiotem sporów wewnętrznych, także w samym rządzie. Rosja jest kluczowym partnerem w dziedzinie współpracy energetycznej, a jednocześnie Słowacja jako jedno z głównych zagrożeń swojego i unijnego bezpieczeństwa postrzega działania Rosji – aneksję Krymu, a także działania dezinformacyjne. Najbardziej radykalne stanowisko zajmuje prezydent Čaputová, która jest za podtrzymaniem sankcji unijnych wymierzonych w Rosję. Słowacja wykazuje się dużym sceptycyzmem wobec rosnącej pozycji **Chin** i ich ekspansji w Europie. Uważa, że działania Chin zagrażają bezpieczeństwu cybernetycznemu ich państwa. Słowacja upomina się na arenie międzynarodowej o prawa człowieka, które w Chinach są łamane. Dodatkowo, w ostatnim czasie Słowacja zbliżyła się do Tajwanu.